

*Har du noget i gemmerne,
du tænker på at smide ud?
Inden du gør det, så
overvej om det måske
er værd at gemme for eftertiden.
Lad eventuelt os hjælpe dig
med at afgøre det.*

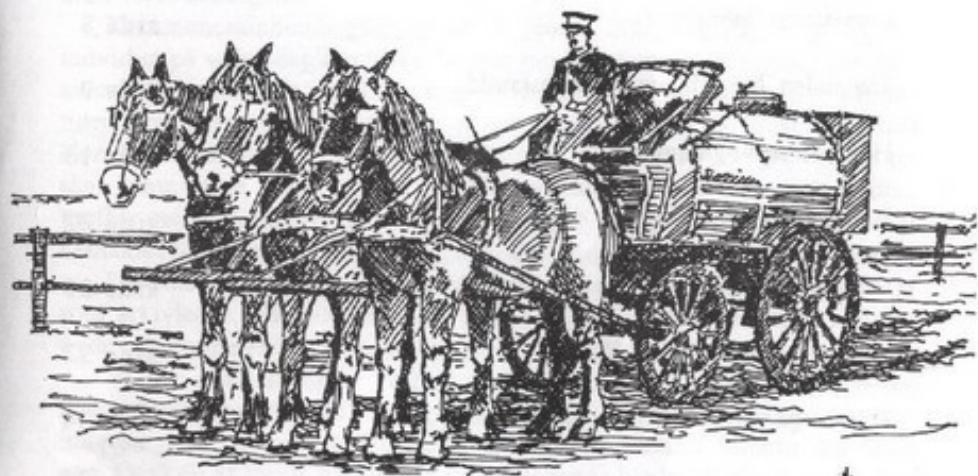
*Kontakt Egnsarkivet i Hørning
og få en snak med
arkivaren, hvis du er i tvivl.*

Forsidetegning: Hans Martin Pedersen

San © 1976: Det Kreative Center • 11/0002

EGNSARKIVET I HØRNING

HP

ÅRSSKRIFT 2007

19. årgang

Indholdsfortegnelse

Forord v. Kjeld Nielsen (formand)	side 2
Fra karetmager til bilhus	side 3
Kongen og karetmageren	side 6
En økse af historisk værdi	side 7
Forsvundne landsbyer	side 8
Tingdalen, Ravndal og BalravnsknoId	side 9
Høkeren og vognmanden	side 13
Baller og bøller i Blegind	side 22
Omsorg og fattigvæsen	side 23
Kommunalreformen 1970	side 32
Den lange vej mod kommunalreformen	side 34
Praktiske oplysninger	side 37

Forord

Et fast programpunkt for alle arkiver hvert efterår er "Arkivernes dag", og i 2006 var vi godt forberedte. Vi havde forskellige udstillinger, vi viste gamle billeder og filmen "Høring i gamle dage". Arkivet havde 21 besøgende den dag.

Det var også i efteråret, vi flyttede rundt på inventaret i arkivet. Det har givet bedre plads til at vise nogle af de gamle redskaber og ting frem, som vi også har. Hvis du ikke har besøgt os, efter vi har flyttet rundt, vil jeg opfordre dig til at kigge ind i vores åbningstid.

Kommunesammenlægningen pr. 1. januar 2007 har på forskellig vis indvirket på vores daglige virke. Vi har modtaget en del billeder, plancher, avisudklippssamlinger og andre ting fra kommunen. Materiale, der i fremtiden, kan være med til at minde os om, at der engang var noget, der hed Høring Kommune. Vi har også været nødt til at finde ud af, hvem vi nu skal samarbejde med, når de kendte personer på Høring Rådhus ikke træffes mere. Heldigvis har vi mødt forståelse og hjælpsomhed, når vi har kontaktet Skanderborg Kommune, men det tager tid at få det hele på plads.

I februar 2007 valgte Bente Madsen desværre at stoppe efter 2 ½ år som arkivleder. Tak til Bente for godt samarbejde. Den 1. maj kunne vi byde velkommen til Toa Riismøller, som overtager den ledige plads.

Vi har i det forløbne år haft samarbejde med et par grundejer- og beboerforeninger. En skulle bruge materiale til et jubilæum. Andre var blot interesserede i at se, hvad Egnarkivet havde eller kunne fortælle om deres egn. Også en af byens banker kunne bruge vores hjælp i forbindelse med et jubilæum. Vi er glade for at kunne bruges i den slags tilfælde.

Andre aktiviteter har været videofremvisning, dels på Præstehaven og dels i Borgernes hus, og de gamle videofilm er altid populære. Seneste aktivitet var en travetur fra Gadekæret i Mesing til Tingdalen og den forsvundne landsby Ravndal. Efter turen fortalte Aksel Brandt om områdets historie. En rigtig god tur i det bedst tænkelige vejr.

De frivillige hjælpere i såvel Veng som Høring er en forudsætning for, at arkiverne kan fungere. Derfor vil jeg slutte med en stor tak til jer alle.

Maj 2007

Kjeld Nielsen, Styrelsesformand

Fra karetmager til bilhus

Af Karen Haugaard og Erna Bachmann

Der var engang, hvor hver landsby var selvforsynende med langt de fleste daglige fornødenheder. Der gik høns i alle haver, bonden kærmede selv sit smør og lavede ost, og da andelsmejerierne kom, var det her man samlede mælken og producerede smør og ost. Landsbyerne havde træskomænd, smedje, skrædder, slagter og bager, og da handlen blev frigivet, så det ikke kun var købstæderne, der måtte have høkere, rykkede også disse ud i landsbyerne. Senere kom så brugserne til.

Landsbyens liv ændrede sig ganske langsomt fra et feudalt samfund, til det vi kender i dag: to forskellige typer landsbyer med hver deres struktur. De små landsbyer helt uden servicefunktioner: Ingen dagligvarebutikker, ingen skoler, ja selv en postkasse findes ikke længere alle steder. Disse småbyer er "sovebyer" til købstæderne; man arbejder i den store by og har sin fritid i landsbyen.

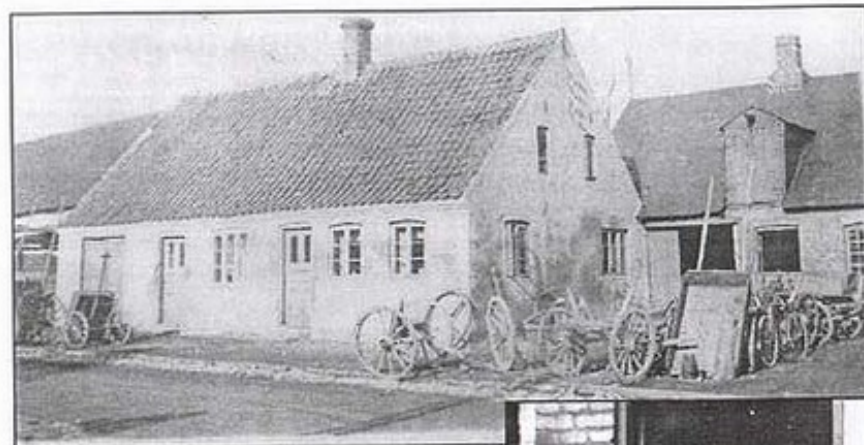
Man taler ofte om "Det nære samfund" i disse småbyer, men sandheden er snarere, at man dårligt kender hinanden, hvis ikke man har et eller andet form for et samlingssted. Man kender måske naboerne til begge sider og "tordenskjolds soldater" til beboermøder, men ellers passer man sig selv. Ganske som i de større landsbyer og købstæder.

Andre landsbyer har udviklet sig til centre med et livligt forretningsliv, posthus, station, skole og halfaciliteter for både unge og gamle, ældrehjem, kro og kirke. En sådan by er Hørning. Fra at være en flække, der til dels var opdelt i to bydele af jernbanen, er byen vokset og har nu både et livligt butikscenter og et stort opland med industri af forskellig art.

Karetmageren

Hørning er ikke længere kun "en soveby" for Århus. Byen beskæftiger selv mange af dens egne indbyggere i forskellige erhverv. Nogle af disse erhvervsdrivende er nyetablerede, andre har forstået at udvikle og tilpasse sig de nye strukturer i samfundet. De har overlevet og skaffet føden og de daglige fornødenheder til flere generationer.

En af dem, der har overlevet, er Karetmageren – nu bilhuset på Skanderborgvej. Karetmager lyder fint - fine folk havde kareter - men en karetmager havde også mere jævne kunder. "Hjulmand" var der også nogle, der kaldte ham.

Det gamle værksted på Århusvej, hvor der nu er kirkegård.

Sammen med smeden reparerede hjulmanden folks vogne, landauere, gigge, charabancer, fjedervogne og ladvogne, men altså også kareter.

Faderen var karetmager, sønnen karetmager og næste generation bilsælger. Sådan har udviklingen været, og sådan har den Hørning familie, som vi her skal fortælle om, forstået at tilpasse sig tidens krav.

Familien hedder Henriksen, og firmaet, som familien grundlagde, har i tidens løb skiftet navn fra Karetmager til Karosserifabrik til Hyundai Biler.

Martinus Henriksen startede i 1907 som karetmager i eget hus med værksted i gården på Århusvej. Naboen var købmanden Kolby-Larsen, der senere købte både karetmagerhus og værksted. Begge blev imidlertid ofre for udviklingen og måtte i 1987 give plads til en udvidelse af kirkegården.

Martinus Henriksens søn, Kristian Henriksen kom i lære som karetmager hos faderen i 1934, da han var 14 år. Her ses de uden for karetmagerværkstedet den 11. 2. 1935.

Horning Karosserifabrik 1957

Peter Henriksen, søn af Kristian og Krista Henriksen, foran en af Jysk Telefons stigevogne i 1957.

Kristian Henriksen lærte faget fra bunden hos sin far, brugte de gamle redskaber, reparerede vogne og var med til at bygge nye efter gamle tegninger. Men hans interesser gik måske lidt videre end til det hjemlige værksted, for han fortsatte sin uddannelse hos Frandsens Karosserifabrik i Århus, hvor han blev udlært som karetmager i 1939 – 19 år gammel.

Ikke længe efter begyndte Anden Verdenskrig, og udviklingen på området gik i stå. Der blev der ikke udviklet nye vogntyper. De gamle vogne blev fundet frem fra stalde og lader og fik spændt heste for. Mange biler stod klodset op hele krigen. Kun de vigtigste erhverv fik køretilladelse; læger, jordemødre, busser og andre med livsvigtige funktioner.

Umiddelbart efter krigen - i 1945 - begyndte Kristian Henriksen at bygge karosserier, og allerede i 1946 tog han springet og byggede sin egen fabrik på Skanderborgvej i Høring. Firmaet gik godt, og i 1957 blev privaten bygget til. Efterhånden blev pladsen for trang, og hans næste byggeri blev et værksted på Kløvervej i 1963, hvor han havde 8-9 mand ansat. I 1975 var Kristian Henriksen klar til endnu et skridt, og han blev forhandler af Nissan biler.

I 1993 overtog Niels Sørensen forretningen og har siden primært handlet med HYUNDAI biler under firmanavnet Matchbiler. Den 1. oktober 2007 flytter Matchbiler fra Høring til Viby.

Kongen og karetmageren

Hornings karetmager kan næppe føre slægten tilbage i erhvervet som hjulmand til Kristian III dage (1534 -1559). På det kongelige bibliotek kan man læse denne pudsige skrivelse, der giver en anden hjulmand (fra Kolding) befaling om at levere vogne til monarken:

Vi Kristian den Tredie lade dig Peder Hjulmand vide, at efter Vi er kommen i Erfaring, at Du kan gjøre Os Vogne, som Os ere behagelige, saa byde og befale Vi hermed, at Du beføjer Dig herhid til Os og tager behørigt Mandskab med Dig, paa det naar Du hid kommer, Os ikke skal ske nogen Ophold.

*Dermed ske Vor Villie
Kristian R*

Hjulmanden var ikke uvillig til at føje kongen i dennes ønske; men han stillede som en absolut betingelse, at de behørig materialer til brug ved arbejdet måtte være til stede, når han indfandt sig for at lave kongens vogn, så han ikke skulle spilde tid med at vente efter disse. Dette lod Peder Hjulmand høfligt men bestemt kongen vide i en sålydende skrivelse, der i ortografisk henseende nøje svarer til kongens eget brev:

Vi Peder Hjulmand, selv femte, lader Dig Kong Kristian den Tredie vide, at eftersom vi ere komme i Erfaring om, at vi kan gjøre Dig Vogne, som ere Dig behagelige, saa byde og befale vi Dig hermed, at Du forføjer behørig Materialer paa det, naar vi kommer, vi ikke skal finde noget Ophold.

*Hermed ske vor Villie
Peder Hjulman*

Karetmageren – eller hjulmanden - som han endnu huskes af nogle fra tiden omkring forrige århundredskift, tilhører nu historien. De mange smukke og stilfulde vogntyper fra dengang, er der ikke brug for mere – undtaget ved specielle lejligheder såsom bryllupper o.s.v. – og bliver det næppe nogensinde igen. Men få fag har de sidste 75 - 125 år i den grad formået at indrette sig efter teknikkens krav og modens skiftende luner. Og dermed vist sin evne til fornyelse.

En økse af historisk værdi

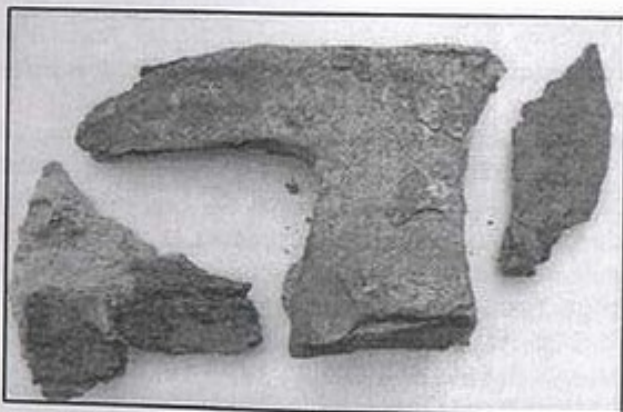
Af Erna Bachmann

Under oprydning i arkivets depotrum i efteråret 2006 blev der fundet en forvitret økse pakket ind i en avis fra uge 31/1989. Vi ved ikke hvem, der har indleveret avisen med øksen, og fundstedet er heller ikke registreret. Skulle der blandt læserne findes personer, der ved hvorfra den stammer, hører arkivet gerne fra jer.

Da vi ikke vidste, hvad det var, vi havde fundet, sendte vi øksen til Moesgård Museum til nærmere bedømmelse. Herfra kom dette svar:

"Der er tale om en såkaldt bil, en tommerøkse. Ud fra typologi kan biler af denne type dateres til perioden sidste halvdel af 1400-tallet til 1600-tallet. Ingen nøjagtig dansk parallel findes, men meget nærbeslægtede er fundet i Hauge Sø, der er beliggende i skellet mellem Vinderslev og Thorning sogne syd for Viborg. De befinder sig begge på Nationalmuseet med museumsnr. D1433 og D1434. Begge økser vejer 750 g, men øksen fra Hørning er lidt lettere med sine 698 g. Den er dog meget ødelagt pga. korrosion, så den oprindelige vægt kan meget vel have været den samme".

Underskrevet cand.phil. Lars Krants
Moesgård Museum 19. oktober 2006.

Som det fremgår af svaret fra Moesgård, er det en ret unik ting, der er blevet indleveret. Ting, der ser ubetydelige ud, kan vise sig at have stor historisk værdi. Er man i tvivl om

hvorvidt en ting eller et dokument har værdi for andre end én selv, så kan man henvende sig til enten arkivet eller et museum.

Forsvundne landsbyer

Af Erna Bachmann

Man hører undertiden folk med undren sige, at de har hørt om en forsvunden landsby, og kan det passe? Kan alle spor efter tidligere tiders bebyggelse totalt forsvinde fra landskabet?

Ja, landsbyer forsvinder, men de sætter som regel spor, som arkæologerne kan se, men som for det almindelige menneske er usynlig.

Årsagen til at landsbyerne forsvinder eller bliver flyttet kan være flere, men den mest almindelige er, at husene simpelthen bliver for gamle og falder sammen. I stedet for at genopføre dem samme sted flytter man bygningerne nogle hundrede meter og opfører efterhånden her en hel ny landsby.

De brugbare rester af den gamle landsby genanvendes og tomten ryddes for de sidste rester. Jorden, der er godet godt af dyrs og menneskers ekskrementer og husaffald, er frugtbar og bliver nu inddraget som mark. Man regner med, at de allerførste landsbyer indtil omkring 1200-årene kun stod på samme sted i 100-150 år, så flyttede man dem.

Brand og pest

En anden årsag til tomme landsbyer har været brand. Husene var bygget så tæt, at tagene kunne røre ved hinanden, og derfor var hele landsbyen i overhængende fare, hvis der opstod brand. Også pestepidemier har flere gange udsløjet hele byer.

Der findes således beretninger om, at Den sorte Død i 1348 udsløttede samtlige indbyggere i Svinby, der lå mellem Adslev og Bjertrup. I nabolandsbyerne var der også mange dødsfald, derfor var der ingen til at flytte ind i de tomme bygninger. Frygten for smitte kan også have været årsag til, at ingen ville overtage husene. Byen blev jævnet med jorden og er i dag glemt. Men vi ved fra gulnede pergamenter, at den har eksisteret.

Mesing sogn har også sin forsvundne landsby; Ravndal. Om den blev forladt på grund af sygdom, brand eller blot fordi, husene er faldet sammen, kan vi kun gætte på.

Vi lader en af de lokale fortælle om den forsvundne by, og hvad der gemmer sig i Sønderskoven i Mesing imellem store kæmpemæssige bøgetræer i et landskab, som udgør et dansk "Mini-Grand-Canyon" med rivende vandløb og stejle skrænter:

Tingdalen, Ravndal og Balravnsknold

Af Aksel Brandt, Mesing (Sagnet nr. 5 – 1983 med tilføjelser)

Udgangsstedet for den ikke helt lille spadseretur er gadekæret i Mesing, hvor bilerne kan parkeres. Derefter er det en spadseretur på en lille kilometer ad Tingdalvej, hvor man passerer Arnelunds fodermesterhus, bygget som aftægtshus i 1700-tallet. Det gamle hus er nu garage, værksted og gæstehus til det nybyggede stuehus. De store asketræer må være fra den gamle gårds tid.

Ser vi skråt frem mod øst, ser vi et kratbevokset dige, der oprindeligt omkransede hele Mesing. Diget går parallelt med vejen, der oprindeligt hed Tosmarksvejen.

På marken til venstre støder vi af og til på nogle store udhulede træstammer, som har ført vand fra en brønd i marken til de to tvillingegårde Enghavegård og Arnelund. Enghavegård ligger stadig på sin gamle plads nær dammen, men Arnelund blev udflyttet i 1888, og i 1991 har Rigmor og Aksel Brandt bygget hus, hvor det gamle stuehus lå inden udflytningen. På vej til Arnelund går vi over den tidligere Smedebæk, som blev rørlagt i 1940.

Vi går nu ned i Tingdalen med den skønne natur og hører nattergalen (indtil Sct.Hans) slå sine triller. Denne vej gik mesingbønderne til fods, når de skulle på hovarbejde på Skanderborg Slots jorder.

Tingstedet

På den lille parkeringsplads før skoven går vi ned ad trappen og over spejdernes flotte bro og ser til højre nogle store sten. Det er resterne af det gamle tingsted, som har givet Tingdalen navn (Aksel Brandt håber, at det med tiden kan blive reetableret, så det ikke går til grunde).

Vi følger nu østsiden af det lille vandløb ind i skoven. Et stykke inde i skoven udvider vandløbet sig til et stort sumpområde med masser af væld – gå ikke derud – det er bundløst!

Det gamle vandværk

Det var her Mesings første vandværk blev etableret i 1912. Vi kan endnu se resterne af mølledammen og det store vandhjul, som pumpede vandet op til

vandtårnet øst for byen. Det anslås, at vandet blev pumpet ca. 55 m op og at vi er 2 km fra vandtårnet. Altså et betydeligt vandtryk, som hjulet skulle præstere at løfte. Over hjulet byggedes et stråttækt møllehus. Der er kun rester af møllehjulet tilbage, ikke af huset.

Tingdalen, Egnarkivet inviterede på tur maj 2007.

Foto: Erna Bachmann

Ravndal

Går vi videre mod syd kommer vi til en stor flad slette. Her lå indtil først i 1700-tallet en lille landsby ved navn Ravndal. Den må allerede have eksisteret som by i 1287, for da udsteder biskop Thyge i Århus et pergamentbrev på en gård ved navn "Rauffindall". Så hører vi ikke mere til stedet før i 1550, da tingsvidner siger, at tjener fra Ringkloster har plojet og sået "i Mesingh ved Raundals marck". Forstanderen på klostret hed dengang Herluf Trolle.

"Samme år æskede en mand ved navn Jørgen Knudsen på Ring Klosters vegne hvilke breve Ravndals lodsejere havde på nævnte mark. Uenigheden om retten til jorden indbringes for Hjelmslev herreds ting, hvor forstanderen

for klosteret Herluf Trolle kræver udlæg af bøndernes marker samt en gårds eje på Mesing mark. Striden fortsætter helt til 1574, hvor de mesingbønder kræver deres ejendomme fri "for deres rette endels ejendom, som dennem og deres forældre haver af Arilds tid efterfulgt for en evindelig ejendom". Afgørelsen i striden kendes ikke, men da man intet hører om krav fra Ring Kloster efter denne tid, må man formode, at de har fået breve på deres jord¹

I 1698 er stedet igen nævnt. Nogle mænd fra Skanderborg Ladegård og Jeksen vidnede på tinge "med ed og opholden finder efter loven", at de havde synet de to broer i "Raundals Hauge" mellem Skanderborg Ladegård og Jeksen – "som er en alfaren landevej til Randers". Den ene bro befandtes ganske øde. Skoven øst herfor hedder Borgmesterskoven, formentlig opkaldt efter borgmester Basballe i Århus, som ejede skoven i 1717.

Tingdalområdet

I Tingdalområdet er der et andet tegn på, at der har boet mennesker for mange år siden, idet man flere steder finder humle – øl var dengang – som nu – meget vigtig for befolkningen!

Vi går nu til højre langs sydsiden af skoven, lister over vandløbet, som fører vandet fra det sumpede område til Illerup å, der har sit udspring her i nærheden. Læg også mærke til de mange forskellige græsarter, der findes langs vejen og engkanten, nyd synet af dem, når de i juni står med deres flotte aks og vajer for vinden. Om foråret er skovbunden tæt af hvide anemoner, men et enkelt sted er det de blå, der har overtaget, og de danner et stort smukt blå tæppe.

På højre hånd ser vi nu en dyrket skråning: Her var tidligere en lille ejendom på bakkens top, Helledieskol, hvor der indtil for ca. 45-50 år siden boede en landmandsfamilie, der levede af den gule lerbakke suppleret med indtjeningen fra en mælketur. Med nutidens maskiner er en sådan bakke ikke velegnet til landbrug og burde nok tilplantes.

Tegloven

Når vi 300-400 m fremme hører en rislende lyd, er det rent drikkevand fra endnu en kilde inde i skoven, vandet ledes herfra gennem rør ud til åen.

¹ Kilde: Historisk Samfunds årbog fra 1920.

Efter kilden går vi nu ud i engen og går langs kornet og skovkanten mod vest. Lige før den store knudrede eg ser vi i skovkanten resterne af en lille trælåge (Se efter en enkelt stolpe med et rustent hængsel). Det er resterne af den poststi, som før motorvejens tid gik fra Skanderborg til Mesing.

Inde i skoven bag den knudrede eg findes endnu rester af gamle teglværksgrave; stedet kaldes Tegloven. Det fortælles, at mange af de sten, som blev brugt til opførelsen af Skanderborg slot, er blevet til her. Så sent som i 1843 var teglværket stadig i brug.

Balravnskold

100 m fremme står vi ved vort mål, resterne af en langdysse, kaldet Balravnskold. Det er herfra sagnet lader kæmperne Balrav og Kaste stenen mod Mesing kirke omkring år 1100. Men han kom for sent. Kirken var allerede indviet som Guds kirke. Derfor fløj stenen forbi kirken og havnede i Den tuende Mose, ca. 2½ km vest for kirken, hvorfra den i 1934 blev slæbt ind til pladsen foran kirken.

Da Balravns oldefar byggede højen, lagde han den ved bredden af en stor sø. Måske var det højen, der var målet, da sejrherrene efter en krig omkring år 200 efter Kr. fik den ide, at destruere alle fjendens (og måske deres egne?) våben. Krigen blev dog ikke afskaffet, for arkæologerne har også fundet udkastninger fra årene 400 og 500 efter Kr. Mærkeligt er det at stå her og nyde den dejlige, fredelige natur i Illerup Ådal og så forestille sig en stor sø med et mylder af danske og udenlandske krigere med heste, lanser og skjolde langs bredderne.

Fra højen kan vi fortsætte ad skovstien og ud til Skanderborgvejen, eller vi kan tage turen ad den gamle poststi op ad bakkerne under de store bøges løvhang. Så er der jo ikke langt op til gadekæret, hvorfra turen startede – og nu er der nok også gået et par timer eller tre.

Ture af lokalhistorisk interesse

Hvis du har lyst til at komme med, næste gang Egnsarkivet i Hørnings støtteforening arrangerer en tur, så hold øje med Hørning Nyt samt opslag på biblioteket og butikstorvet. Har du gode ideer til udflugter, så hører vi gerne fra dig på Egnsarkivet.

Høkeren og vognmanden

En Blegind-slægt fortæller sin historie

Af Erna Bachmann

I 2006 modtog Egnarkivet en kasse med fotos og andet materiale fra Judith Rasmussen i Vitved. Blandt materialet var et manuskript på 21 sider, hvor hendes svigerfar Albert Rasmussen fortæller om sit liv i Blegind i begyndelsen af 1900-tallet. Manuskriptet egnede sig ikke til direkte gengivelse, så redaktionen har efter aftale med familien redigeret og forkortet beretningen. Albert Rasmussen begynder beretningen med en omtale af sin bedstemor Karen Rasmussen i Aarhus Amtstidende fra 1916.

80 år

Karen Rasmussen i Blegind fejrer i Morgen den 24. Januar sin 80-Aars Fødselsdag og kan samtidig fejre 50-Aars jubilæum som Egnens Kogekone. I denne Virksomhed, som hun fortsætter den Dag i Dag, har hun gjort sig så afholdt og skattet af alle, hun er kommen i Berøring med, at hun fortjener, at der på Fødsels- og Jubilæumsdagen bliver mindet derom.

Karen Rasmussen fødtes i Ørting i 1836 og er opvokset under små Forhold. Fra sit 16. til 22. Aar var hun i Herskabskøkkenet på Godset Aakjær ved Odder og forestod derefter i en længere Aarrække Husholdningen i Blegind Præstegaard. I 1862 blev hun gift med Boelsmand Anders Rasmussen, Blegind, i hvilket Ægteskab der var 7 Børn, hvoraf de 6 er levende. Sin Mand mistede hun allerede i 1877, og hun stod da alene tilbage med en stor Børneflokk og havde kun små Midler, men energisk, som hun var, skabte hun et godt Hjem for Børnene og opdrog dem sådan, at hun nu har glæde af at se dem alle leve under gode Vilkår.

Karen Rasmussen opholder sig nu i sit gamle Hjem hos sin Søn Købmand Jacob Rasmussen, Blegind. Vi vil ønske hende en fredelig Livsaften efter den lange og travle Arbejdsdag.

Jacob og Rasmine solgte købmandsforretningen i 1929 og købte en landbrugsejendom, som de drev til 1935. De blev boende i Blegind i dette lille hus bag Blegind kirke.

Høker-Karen

Da den nye næringslov fra 1862 trådte i kraft, blev købstædernes monopol på handel ophævet, så det nu var muligt for landsbyerne at få deres egen købmand – høkeren. I Blegind indrettede Karen Rasmussen købmandsbutik i en aflængeme (bygget i 1850) til en stråtagget, trelænget gård med noget jord til. Hvornår hun begyndte som høker, ved vi ikke, men sandsynligvis har det været umiddelbart efter, at den nye lov blev til. Hun var født i 1836 og har da været en ung kone på omkring 26 år.

Karen Rasmussen blev i daglig tale kaldt Høker-Karen. Hun var gift med Anders Rasmussen, der havde været befalingsmand og var med i krigen i 1864, hvor han blev såret og dekoreret for tapperhed. Efter hans død i 1877 forpagtede Karen købmandsforretningen ud, men beholdt jord og udhuse, og hun ernærede sig, som det fremgår af omtalen i Aarhus Amtstidende som kogekone. Hun døde i 1923 som 87 årig. Købmandsforretningen solgte hun i 1899 til sin søn Jacob og hans kone Rasmine.

Rasmine – kaldet Mine, passede forretningen og Jacob arbejdede som vognmand. De fik to sønner: Albert og Børge og tre døtre: Ellen og Helga, der begge udvandrede til USA og blev gift der, og Karen Jeppesen, som

blev boende i Blegind. Det er Albert, der levende fortæller om livet i landsbyen – herunder om købmandsforretningen og ikke mindst om sin fars vognmandsforretning - i tiden under og umiddelbart efter 1. verdenskrig.

Albert Rasmussen blev født i 1913 og døde i efteråret 2006 93 år gammel. Han var i sin ungdom omrejsende håndværker, men nedsatte sig som murer i Virring, da han blev gift med Marie. I ægteskabet var der fire børn: Gunnar, der bor i Solbjerg, Tage i Vitved – gift med Judith Rasmussen, der indleverede materialet til egnsarkivet, Inger i Hjallerup, mens den yngste Tove er død.

Købmandsforretningen i Blegind

Der blev hentet varer i Århus til hokeren i Blegind hver uge, og da Jacob købmand, som han kaldtes, også var vognmand, hentede han selvfølgelig varerne selv.

Hver uge kørtes en tur til Århus med smør, som skulle ud på havnen og ost, der skulle ud til en grosserer. Der blev spændt fra i forsamlingsbygningens gård i Østergade, hvor der kom flere fragtvogne. Hestene kom i stald, og imens blev de medbragte klemmer spist sammen med staldforpagteren Madsen og staldkarlen Niels. Drengene, som fik lov til at køre med på turene, delte en sodavand, mens Jacob, Niels og Madsen delte en halv flaske brændevin og kaffe.

På kolde vintermorgener med frost og måske sne blev der varmet et par små kampesten på komfuret. De blev lagt ned i den store fodpose, for at drengene kunne holde varmen på turen til Århus. Lige før afgang blev der hældt koksgløder i faderens træskostøvler i et par minutter, og så af sted med madpakker, sodavand, den halve flaske brændevin og en flagermuslygte hængende under bagakslen; det var færdselsloven for fragtvogne; andre køretøjer skulle have en på hver side af kuskæsædet.

Der var ikke asfalt på landevejen men brotlægning på nogle etaper. Vognmanden var ikke så glad for denne belægning, den sled munkene af hesteskoene, så de måtte skiftes ud, når man kom hjem. En gang var der faldet så meget sne, at de ikke kunne køre op ad Møllebakken med fragtvognen. Så måtte de hjem og hente mælkeslæden for at få varerne fragtet helt hjem.

Varene til hokeren blev hentet hos Brdr. Baunsgård, Otto Mønsted, Nørregård Clausen m.fl., og der skulle også hentes pakker for private. Det kunne godt blive et blandet læs, der skulle med hjem. Mel, sukker og gryn var i 50 kg sække, OMA margarine var i finerkasser og ALFA i ovale træ

botter, begge i løs vægt. Margarinen var næsten helt hvid, så der fulgte en eller to røde farveampuller med til et kvart eller halvt pund. Det kunne så æltes i margarinen derhjemme, så det næsten lignede smør.

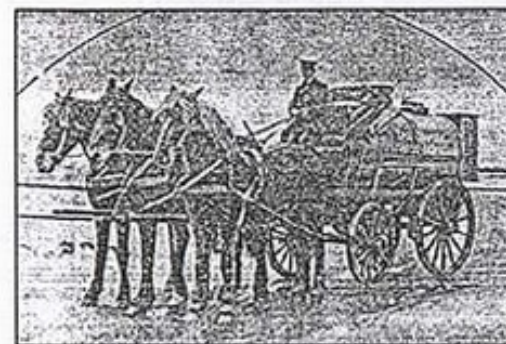
En blandet landhandel

Der var også shagtobak og tobak til de lange piber. Det kom i en todelt mahognikasse med låg, der stod på enden af disken lige indenfor døren, så gårdmændene kunne kradsede ud og tage en stopper. Det ene rum var til udkradsning og sovs, det andet til tobak. En arbejdsmand, der kom i butikken og littede låget, tog en mundfuld aske-pibesovs og tændstikstumper: "Det er sgu noget, der holder lusene fra hjertet"; der var mange, der snuste og skrædede dengang. Skråtobak var lagt i luge i et ½ liters glas.

Garn og metervarer til kjoler, forklæder, kitler, skjorter, børnetøj blev også købt hjem, for folk syede alt selv, selvom der også var syersker: Metha Laursen, Karla Kousgaard samt Karoline Hansen, der var en meget fin syerske.

Hokeren var lidt af en tusind-handel; kul, koks, briketter, tørv, tjære til tage og tjære til bindingsværk, stenkalk, maling, grimer, for- og bagtojr, jern- og trætyre-stager, kratere, træ- og haveriver, drawer til leer, blade til samme, roejem, roeknive, og fiskestænger, der også blev brugt som pisk til selvbinderen samt petroleum, der blev hentet i Århus med hesteforspand.

Petroleummen blev fyldt i en beholder, som stod i kælderen og blev pumpet op i butikken med en vingepumpe.

Tankvogn med stenolie (petroleum) fra 1915. I skabet bag på vognen var der 2 stk. 15 liter spande med hældetud. En stor tragt blev sat i en studs i kældermuren og petroleumen blev hældt igennem tragten og ned i tanken, der lå i kælderen.

Et samlingssted

Som tidligere fortalt var det Mine, der passede butikken. Jacob kom kun om aftenen, når der var et par mænd, der lige skulle have en snak eller en øl efter lukketid. Så gik Mine hjem, og døren blev låst for det tilfælde, at betjent Øland fra Skanderborg skulle finde på at kigge ind.

Butikken lukkede kl. 20 på hverdage og kl. 22 lørdage. Der var gerne en 6-8 karle efter lukketid men kun 2 stole i butikken, så man sad på gulvet, og klokken kunne godt blive henad 23, før de sidste gik. Især om vinteren havde det ingen hast med at komme hjem til kammeret, hvor der kun var den varme, som kom fra hestestalden, hvortil døren stod på klem, så luften var ikke særlig god.

I butikken var der en kakkelovn bag ved disken og en petroleumsovn foran disken. Der sad de så og spiste makrøntærte, wienerbrød og honningkager til 50 øre stk., bajere til 30 øre, Capstan og Flag cigaretter til 25 øre pr. pakke. Der var korkpropper på bajerne, og de kunne godt være lidt kolde om vinteren, så de blev sat ovenpå petroleumsovnen. Det skete, at man glemte dem, så kom proppen med et knald, og øllet løb ned ad ovnen.

Her ses købmandsforretningen i Blegind. Billedet er udateret. Er der nogen blandt læserne, som kan datere billedet, hører vi gerne fra Jer.

Om sommeren sad man på grøftekanten overfor Enggårdens lille plantage, eller man sad i et af karlekamrene med fire mand i sengen og spillede én kroners mausel. Det kunne godt blive dyrt, da lønnen var mellem 400 og 700 kr. om året.

Mælketuren

Jacob Rasmussen kørte den store mælketur, og Jens på Mæslinghøj kørte i mange år Ingerslevturen. De skulle skiftes til at være på mejeriet kl. 7, for at sødmælkskarret kunne blive fyldt helt op, så det ikke løb tom. Der var for lidt mælk til indvejning i forhold til den tid, det tog med til- og frakørsel, og så kunne det hænde, at sødmælkskarret løb tom, så man hurtigt skulle sætte 6-8 remme over på friskiverne, der gik fra hovedakslen til hver maskine. Der blev så talt med store bogstaver af førstemejeristen eller af mejeribestyreren, der kaldtes Valde.

Der var også en mælketur, som begyndte ved Lundbjerggård; den blev kørt af Erik Laursen, der var lille af vækst og mand og mand imellem blev kaldt Bette Jerrk. Han var meget punktlig og kom altid til tiden. En morgen holdt han 5 meter fra døren, stod af vognen og gav sig til at ordne seletøjet. Valde kom ud på perronen og gav ham en ordentlig opsang. Da han var færdig, gik Jerrk hen til døren, tog uret op af lommen og sagde: "A ska væc hæ kl. 8. Den mangler 4 minutter, men spøe do pænt, vel a da godt kom no".

Ved nogle gårde blev spandene hentet ved stalddøren, andre steder blev de sat ud til vejen. Der var mange små et- og to-liter spande til sød-, kerne- og skummetmælk samt kurve til ost og smør med penge i et stykke papir. Der var ikke meget salg ved stalddøren, kun malkekonerne fik mælk der.

Mælkevognene havde også mange købmandskurve med bestilling på varer skrevet i kontrabogen. De blev afleveret ved brugs eller købmand og skulle gerne være klar, når vognene kom tilbage fra mejeriet. Hver anden uge var der mælkepenge i en gul konvolut, der blev sat i klemme ved et spandelæg, hvor den godt kunne hænge et par timer, for spandene blev hentet ind. Men der blev ikke stjålet nogen af dem.

I 20'erne kom de første malkemaskiner til byen. Jens Damsgård, Jens Borgbjerg og Ejnar Rasmussen var blandt de første, der indførte dem. Mange var noget afventende overfor det nymodens: Det var dyrplageri, der kunne suge blodet ud af køerne, hvis man ikke passede på. Efterhånden fik dog selv de mindre ejendomme malkemaskiner. Med malkemaskinerne fulgte et nyt problem; De var svære at holde rene, og to af gårdene, holdt op med at bruge dem nogle måneder, men de kom i gang igen.

Ismand og brandmand

Aldrup mejeri havde ikke kølemaskiner – det havde andre mejerier heller ikke – så ishuse skulle fyldes om vinteren. Det var også Jacob-købmands arbejde, og han kunne beskæftige 8-10 mand.

Den gamle Chr. Burche på Aldrup mejeri lukkede for vandet, så engene blev sat under vand helt op til Viggo Leths bro. Hans Fransen med Kejser-Vilhelm-skægget huggede isflagerne ud i blokke på ca. 2x3 meter. Drengene skulle så stage dem ned til broen, hvor Hans Kristiansen og Jens P. Jensen slæbte dem op på land og stak dem i stykker. Der var to mand til at læsse på vognen og to til at læsse det ind i ishuse og knuse det med tøjrkøller, så det faldt godt sammen. Der var indlæsning fra tre sider. I den venstre gavl måtte man bruge et lad for at nå op, der var næsten tre etager.

Et år med kun lidt frost skulle alle leverandører selv fylde ishuse, men heldigvis blev det ikke fyldt. Man var nemlig nødt til at hente isen i mergelgrave, kær og damme, og den var så fyldt med blade og andemad, at der blev en stank inde i ishuse, som påvirkede smørret. Det blev til to Århusture om ugen for at beholde lumærket.

Vognmanden var samtidig fører af brandbilen. Engang skulle de til købmandsforretningen i Ravnholt for at slukke en brand, og det varede længe, inden de kom tilbage. På spørgsmålet, om det var en stor brand, var svaret: "naa-aa nej, der var ingen vand til sprøjten, men så var der til gengæld brændevin i kælderen, og han søc; væsguc og sluk, a haac en gue forsikring".

Baneturene

Hver tredje uge kom en banevogn til Høring station med dampkul til mejeriet; den skulle være tømt inden næste morgen. Den dag fik vognmandens drenge fri fra skole. De skulle sammen med en arbejdsmand læsse kullene på en vogn og derefter i kulrummet, mens faderen kørte til mejeriet. Der kunne godt være ret store klodser imellem, dem måtte de rulle ned i vognen fra godsbaneterrænet.

Der lå ofte stykgods, træstammer, rundjern, fladjern, bjælker og hestsko til smedene i Høring og Blegind. Der var også en bygning med bokse til køer og stude til Århus kvægtorv eller grise til Skanderborg svineslagteri. Blegind Lokalforening fik også foderstoffer med banen. Varene blev udleveret af Hans Fransen med Kejser Wilhelm-skægget. Larmen hortes i hele byen, når kassevognen fragtede varer ud til f.eks. Chr. Elgaard og trælasten, som senere fik et spor ført ud til deres nybyggede træhal.

Der kom vogne på alle tider af døgnet. Af og til måtte en vogn flyttes med håndkraft, så kom Portør-Larsen med en jernstang med et krumt blad i enden. Han stak stangen under et hjul og vippede vognen i gang, så den kunne skubbes hen til kassevognen.

Skovture

Vognmanden hentede også træ i skovene i Foerlev, Mesing, Fregerslev, Ravnholt og Sønderskoven tidligt på foråret. Der blev kørt klov, knippel, fagot og pinde eller top. Træet blev læsset af ved smed J. P. Nielsen, hvor det blev savet op, så det var klar til at kløve derhjemme.

Når vognmanden skulle hente tømmer til byggeri, mødte der 4-5 spand fra gårdene. Mange af karlene var ikke kendt med at slæbe granstammer ud af skoven og op på kommunevejen. Træerne var ofte 12-15 m lange, så de var svære at manøvrere rundt med mellem træerne. Sådan en dag var vognmanden ikke altid glad, for hammelrebene gik ofte itu. "Dem med djæ treslået søjtro", sagde han ironisk. Han brugte altid selv fireslået reb.

Noget af tømmeret var til tømrer Kresten Kousgård, der skar det op til lægter eller små stolper. Det svære tømmer blev brugt til gulv- og loftsbjælker, spær og hanebånd, der blev ikke kantskåret til alle bygninger.

Kousgård kiggede den mest lige side ud på bjælkerne, og den fik så en tur med bredøksen. Han kunne hugge dem så lige, at der kunne lægges gulv og loftsbrædder på bjælkerne og lægter på spærrene. Alt blev skåret til på jorden på afbindings-pladsen og derefter slæbt op til huset styk for styk og sat sammen her.

1928:

Albert Rasmussen, købmandsgården,
Ejner Petersen, tjenestekarl,
Erhardt Borgbjerg, Borgbjerg,
Søren Damsgård, præstegården

Vejarbejde

Der var også kørsel for kommunen. Der skulle hentes kampesten hos bønderne, stenene blev lagt ud med passende mellemrum langs vejstykker, der skulle have ny belægning. Ind imellem blev der lagt grus, som blev hentet ved Peder Nedergård ved Langballe. Fragtvognen kørte bagefter med to ajletønder og gruset blev skyllet ned mellem skærverne.

Om vinteren sad arbejdsmændene og slog skærver bag læskærme, der var lavet af rughalm eller tækkerør, senere blev der brugt opskårne gødningssække. Det kunne godt fryse 4-5 grader og fyge lidt, men de blev ved deres arbejde.

Det hændte af og til, at deres koner kom i butikken og sagde: "Åh, Mine, a ku da wol it li fo jen ov din knejte te aa ren ud te ham med let kaffe i dav, de æ da så kolt". Det var som regel en sodavandsflaske pakket ind i 2-3 aviser, der var vist ikke termoflasker dengang i 1918-1920, eller også kostede de måske ½ dagløn.

Marked

Vognmanden kørte med grise til grisemarked i Solbjerg for nogle af husmændene. Der var hestemarked i Skanderborg og kreaturmarked i Århus. Hver uge kom Kasper, en kreaturhandler fra Århus, kørende i en flot jumbe med en hvid russerhest for. Han tog rundt i byen og købte koer, kvier og stude. Kunne man ikke enes om prisen, mødtes man i købmandsgården og fik kreaturerne vejret på en kreaturvægt, som fandtes der.

Når man så blev enige om prisen eller vægten på dyret, blev der givet håndslag og drukket lejkøb i købmandens stue med øl, te og kaffepunch. Det kunne godt blive til nogle stykker, når der var 4-6 handler, der skulle skylles ned

Vil du være med

til at udbrede kendskabet til den lokale historie og styrke interessen for de lokalhistoriske værdier? Så meld dig ind i Støtteforeningen for Egnsarkivet i Hørning og Veng. Medlemskab koster 100 kr. om året incl. Egnsarkivets årsskrift, der er fyldt med spændende artikler. Hvis du er interesseret i at høre mere, så kontakt Egnsarkivet.

Baller og bøller i Blegind

Vi har plukket denne lille historie fra Albert Rasmussens manuskript om tiden i Blegind i 1920'erne.

Jens sognefoged havde foruden en stor flot politikasket et stort, bredt messingskilt i en kæde om halsen, hvorpå der stod POLITI. Det var hans uniform, som han tog på, når der var ildebrand, eller når han prøvede at tale folk til rette ved uenighed om markskel, torveskifter eller skader forvoldt af løsgående dyr på markerne.

*Jens sognefogedes
borgerlige navn
var Jens Jensen*

Når Jens havde sin kasket og sit skilt på, skulle man respektere ham; så var det det samme, som når betjent Øland fra Skanderborg eller politiet fra Århus kom.

Engang havde Jens imidlertid glemt skilt og kasket; der var bal i forsamlingshuset, og der var kommet nogle bøller på besøg fra Århus, så der var slagsmål og ballade. Så gik der bud efter Jens, som desværre mødte op uden skilt og kasket, så ham ville bøllerne blæse et langt stykke: Enhver kunne jo komme og kalde sig sognefoged.

Så Jens måtte altså hjem efter uniformen. Det var dyrt ikke at rette sig efter politiets påbud dengang.

Når der var offentligt bal i Thingskoven, kom der fabriksarbejdere fra både Århus og Viby. De kunne ikke altid forliges med karlene, når de blev "stærke" af bajere eller kom op at slås om pigerne. Så måtte betjent Larsen fra Tranbjerg og Andersen fra Viby i funktion.

Deres påtale overhørte man kun én gang, ellers kunne et par store flade lige på stedet hjælpe på hukommelsen. Dengang var man ikke så blødsøden. Straffen faldt omgående og kontant lige på stedet.

Omsorg og fattigvæsen

Af Erna Bachmann

I fattigprotokollerne kan man læse gribende beretninger om folk, der af den ene eller anden årsag har været i nød; om uægte børn, om udliciterede børn og voksne, om sygdom og druk og om soldatertjeneste og manglende forsørgelse af familien. Umiddelbart kunne man godt få det indtryk, at den overvejende del af befolkningen var i nød.

Når man læser protokollerne er det vigtigt at huske på, at de kun omhandler dem, der ikke kunne klare sig selv. Alle de, der klarede sig selv – hvad enten det var som gårdejer med en del hartkorn og penge på kistebunden eller som daglejer og arbejdsmand på et eksistensminimum – figurerer ikke i protokollerne. Disse udgjorde heldigvis størstedelen af befolkningen. Fattigprotokollerne er ikke et entydigt bevis på hverken fattigdom eller det modsatte, men de giver et ganske godt indtryk af de vilkår, som de nederst i hierarkiet levede under.

Adslev-Miesing Fattigkasse

I Egnarkivet i Hørning opbevares en fattigprotokol fra Adslev-Miesing sogneraad påbegyndt i 1803. Den er sirligt ført med pen og blæk og noget vanskelig at læse med håndskrevne gotiske bogstaver. Protokollen er et nøjagtigt vidnesbyrd, der siger meget om tiden og den nød, de fattige i samfundet måtte leve under. Når man læser i fattigprotokollen, kan man ikke undgå at blive berørt af de skæbner, der både direkte og indirekte kan udledes af denne. Man fatter ikke, at det kun er omkring 200 år siden, at sådanne forhold var gældende i Danmark.

År for år kan vi læse hvilke bidrag folk fra Adslev og Miesing har måttet give i tiende i form af korn- og pengeudskrivninger. Siderne med indtægter benævnes "De Contribuerendes Navne", og her er navn for navn angivet, hvem der var pålagt hvilken tiende. I 1841 blev Søren Rasmussen således pålagt at betale 1 Skp. og 3½ Fjk. Rug og det samme Mål Byg foruden en pengeydelse på 1 Rdl 0 Mk 4 Sk. Enkelte år er der noteret fritagelser med begrundelse i Liigfald, sygelighed eller mange børn. Men generelt skulle alle bidrage til forsorgen.

De fattige der modtog hjælpen er også listet med navn, alder, årsag til trang, oplysninger om boligstandard, gift eller ugift, forsørgerpligt, hvor

længe de har været i sognet, om venner kan hjælpe, om de kan fortjene noget (dvs. arbejde og tjene penge), og hvad de kan arbejde med.

I 1854 var der eksempelvis 16 personer, som fik fattighjælp, på grund af svaglighed, sygdom, mange børn, alder eller fordi de var krøblinger. En enkelt, Juliane, går igen hvert år fra 1854 og indtil 1899, hvor hun ikke nævnes mere, hun må derfor formodes at være død i en alder af 60 år i 1898. Årsagen til Julianes forsørgelse på sognet er hvert år angivet som "fjøllet", hendes erhvervsevne er "ingen", hun er ugift men med "god bolig" Hun er den person, der igennem alle årene har modtaget flest penge; dvs. ikke hende selv, men de forskellige værger, som også år for år er nævnt. I 1880 blev der eksempelvis udbetalt 160 kr. til hendes forsørgelse. Det næststørste beløb udbetalt dette år var 100 kr.

Vi har forsøgt at efterspore Juliane i kirkebøgerne. Hun blev født den 8. september 1829 som datter af huusmand Lars Jørgensen og hustru Ane Kathrine Nielsdatter i Miesing. På folketællingslisterne fra 1845 står Jens Peter Rasmussen og hans kone Helle Jensdatter fra Haarbye opført som værge for Juliane. I husstanden var desuden 2 sønner og en datter foruden 1 tjenestekarl og 2 tjenestepiger. Også Juliane står angivet som tjenestepige.

I 1860 er Niels Rasmussen og hans kone Ane Nielsdatter fra Miesing, opført som værger. Der nævnes desuden en datter og en søn. Nu er Julianes titel ændret til; "fattiglem med bemærkning: Forstanden berøved". Hvad der er sket med Juliane mellem 1845, hvor hun benævnes tjenestepige og 1854, hvor hun modtager fattighjælp for første gang og får betegnelsen "fjøllet" ved vi ikke.

Betegnelsen "god bolig" er afkrydset for samtlige fattighjælpsmodtagere. Vi kan så selv udlægge boligernes tilstand, men de har næppe været på højde med bondens stuehus eller præstens bolig. Modtagernes erhvervsevne er også oplyst. Der kan for eksempel stå; træsko, hjulmand eller koste. Ud for mange nævnes spind og småting, for enkelte syning. Ved mange står der: "Ingen". Herunder Juliane.

I 1824 berettes der om en Christiane Jensdatter, der er bortløben fra Viborg Forbedringshus. Hun strejfer om i Middelsom-Lyng Herred og har født et uægte barn i Tindbæk for omtrent et halvt år siden. Hun bliver anholdt og igennem Skanderborg Amtscontoir forlanges det, at Adslev og Miesing sogne skal modtage dette barn til forsørgelse. Og når moderen har udstået sin idømte straf, nemlig 1 års arbejde i tugthuset i Viborg, skal fattigforsorgen tillige belave sig på at modtage hende til forsørgelse i distriktet.

Det fremgår også af præstens skrivelse, at nævnte Christiane har absenteret sig (flygtet) fra tugthuset, og at det samme sikkert atter igen vil blive tilfældet, men at hun skal udstå sin straf. Det fortælles endvidere, at Christiane Jensdatter for 31 år siden blev født af en omløbende betlerske i Mjesing Bye, og at byen derfor er pligtig at sørge for Christiane og hendes afkom. Hun har født i alt "3de uægte Børn uden at være Confirmeret".

Hendes største forbrydelse er ikke at have født 3 uægte børn, men derimod at hun ikke er konfirmeret. Om hun ikke har bestået den eksamen, som var en del af konfirmationen dengang, eller om andre årsager har hindret konfirmation, vides ikke. Der skrives videre, at man har født og klædt hende, da anden omgang ikke fandtes, men at man i sognet har 13 almisselemmer at forsørge.

"Ønskeligt var det derfor, at et sådant Menneske vorde hensat i en eller anden Arbejdsanstalt og ikke til vedvarende at bebyrde det Offentlige og Øvrigheden". Underskrevet Adslev præstegård, 18. september 1824. Og det kalder man "De gode gamle dage".....!!!!

I 1877 overdrager en husmand sit hus i Ingerslev til kommunen. Huset skal bruges som fattighus for Adslevs-Miesings fattiglemmer. Da huset er beliggende i nabosognet fremgår det indirekte, at hjemsoagnet kunne placere lemmerne udensogns, hvis det var relevant for familien eller en økonomisk god løsning. Dette sidste underbygges af en lejekontrakt fra 1882, hvor der lejes en ejendom i Stautrup By med en helårsleje på 36 kr. for den østre ende af et beboelseshus, hvor ejeren også bor. Lejekontrakten opsiges dog til fraflytning allerede efter 1 år.

Sammen med fattigprotokollen ligger bilag med ansøgninger om hjælp, afhøringer om sociale forhold og regninger og kvitteringer for modtaget hjælp. Ikke mindst ansøgningerne om hjælp og sognerådsmedlemmernes afhøringer af folk (red: interviews) griber en om hjertet, for de viser et billede på den nød, der herskede for de dårligst stillede. Der er ansøgninger, hvor manden har været arbejdsløs meget længe, hvor konen aldrig er kommet sig over en barsel men fortsat er sengeliggende, brystsyge og andre sygdomme angives som begrundelse for ikke at have arbejde.

Men også andre sociale forhold, er fattigkommissionen blevet stillet overfor. For eksempel den stedfar, der i 1880 anfører, at hans stedson er helt uregerlig, ingen formaninger hjælper, han stjæler og kan ikke opdrages. Der er søgt optagelse på en opdragelsesanstalt, men der er ikke kommet svar, så manden foreslår nu, at kommunen overtager ansvaret for den 9½ år gamle dreng. Hvad kommunen svarer, og hvordan det er gået drengen senere, melder historien ikke noget om.

I 1899 var 6 børn i Adslev- Miesing kommune i pleje hos folk i kommunen. Med børnene fulgte et beløb til deres underhold. Beløbene i 1899 lå på 50 kr. for den ældste på 10 år op til 90 kr. for den yngste på tre år. Samme år var 5 voksne i pleje, og her var beløbene 250 -, 200 -, 30 -, 75 - og 60 kr. Den store spredning i beløbene skyldes, at der ligger en vurdering af den enkeltes arbejdsevne bag tildelingerne. Var det en arbejdsduelig mand, der kunne præstere et arbejde, var pengeydelsen ikke så stor, som hos en uden arbejdsevne.

Blegind – Høring fattigkasse

I lighed med Adslev-Miesing fattigprotokol er protokollen for Blegind-Høring meget udførlig. Den er også vanskelig at læse; snørklet skrift med mange kruseduller og i de første år efter 1803 med en meget lille skrift, så forstørrelsesglas må anvendes. Man har skullet spare på det dyre papir.

Protokollen er opdelt, så den fra 1803 og indtil 1867 gengiver regnskaberne udgifter og indtægter, kolonne for kolonne, men med meget begrænset forklaring på, hvorfor folk har fået fattighjælp. I 1867 og til 1886 sker der ingen registrering. Forklaringen får vi i et notat, hvor der står, at registreringen findes i en afgang- og tilgangsprotokol hos præsten i Blegind og Høring sogne. Fra 1886 fortsætter registreringen imidlertid i fattigprotokollen, og nu skrives der meget udførligt om hvert enkelt fattiglem; hvorfor der ydes hjælp og hvorfor ikke. Og det tilmed i en skolet skrift, som er let læselig.

Som med protokollen fra Adslev-Miesing rummer de tæt beskrevne sider mange skæbner: Familier der er udvandret, familier ramt af sygdom som tæring eller vattersot, løstagnende kvinder, sindssyge som følge af druk, alimentationsbidrag der skal indkasseres, bevilling af skolebøger og salmebøger, og meget, meget andet.

Vi har plukket enkelte skæbner ud; at gengive alle ville være for omstændeligt. Af hensyn til efterslægten er folk med specielle navne kun navngivet med fornavn, mens folk med almindelige navne som Jens Hansen betegnes med hele navnet.

1809: Der tildeles "det lade og løstagnende almisselem" penge til børnenes skolebøger. Dette år tildeles ligeledes hjælp til børn af Rasmus O. i Blegind, fordi faderen er tilknyttet Bataillon. Han er altså soldat og familien behøver hjælp. (1809 er året med krig med England)

1844: Her nævnes Dørup Fattighus første gang.

Det tidligere fattighus Kirkevænget 3, Blegind, omkring 1968. I 1936 fik Blegind – Høring Sogneråd tilladelse til at sælge huset for 2250 kr. Pengene skulle anvendes som afdrag på gælden ved køb af Alfahus på Skanderborgvej 1.

1855: Den Gjeld, som Barbara Sørensdaughter Munk i de foregaaende Aar har fået, tilbagebetales til Fattiggassen. Barbara er altså på en eller anden måde kommet til penge. Ved at tilbagebetale den udbetalte hjælp generhverver hun sine borgerlige rettigheder. Samme år er der en indtægt for en mulkt på 2 Mark fra Chr. Hougaards karl i Bjertrup. Sognefogeden i Høring betaler ligeledes en mulkt på 35 Rdl. for overtrædelse af mølleranordningen, et ganske betragteligt beløb. Hvorfor mulktene er blevet pålagt dem, melder historien ikke noget om.

1863: Fattighusene i Høring og Blegind repareres. I de efterfølgende år er der jævnlige reparationsudgifter på de tre fattighuse i Dørup, Blegind og Høring: ny dør, kakkelovn, tømrerarbejder osv.

1866: Underhold til Andreas P. Sørensens familie, da manden er i militærtjeneste. Samme forekommer i 1867. Husk, vi er lige færdig med krigen i 1864 og var man soldat, kunne man ikke ernære sin familie, men var afhængig af hjælp af andre.

I 1885 og de foregående år samt året efter omtales en kvinde, Karen, som har fået det ene barn efter det andet med forskellige fædre; 1878, 1883, 1885 og i 1886, hvor barnefaderen til det sidste barn tilbyder at gifte sig

med Karen, mod at sognerådet vil give ham et pengebeløb, hvilket bestemt afvises af rådet. De gifter sig alligevel, men forinden har kommunen ved en auktion købt møbler og husgeråd for 50 kr., så Karen kunne få de tre ældste børn hjem, da de var udliciteret. Hun skulle flytte ind i fattighuset i Dørup, der netop var blevet ledigt efter dødsfald.

Barnefaderen var også under fattigforsorg, men i Yding. Senere kan vi læse, at Karen er blevet indsat i arresten i Århus for tyveri. Da manden hører under Yding, er det denne kommune, der er forsørgerpligtig for familien, og Høring kommune forlanger, at familien hjemsendes til Yding. Denne er imidlertid ikke villig til at modtage dem, så der er skrivelser frem og tilbage mellem de to kommuner. Familien bliver i Høring indtil konen løslades, og så bliver de tvangsflyttet til Yding, og hjemsendelsen "skete ved lejet Slæde", altså i februar med sneføre.

1887: Et fattiglem i Blegind fattighus viser flere gange tegn på sindssyge som følge af druk. Han bliver tiltalt af øvrigheden for at have mishandlet sin kone, men i 1888 melder protokollen, at han er blevet total afholdsmand og nu er fredelig.

1888: Birte Marie Sørensen, børstenbinder Anders Sørensens hustru, er af "den fri fattiggasse i Blegind saavel som ogsaa med betydelig Tilskud af hendes Mands Familie i Blegind" hjulpet over til Amerika, hvortil hendes mand tidligere er emigreret. Hun rejser med 5 børn og efterlader 2 – en pige Mariane på 11 år og en dreng Søren på 8 år – der overlades til familien Peder Pedersen i Blegind, der ikke stiller krav til kommunen om godtgørelse for børnenes underhold. Faderen har året før forsøgt at få familien til Amerika, men Birte Marie var ikke indstillet på at rejse, og kommunen ville ikke tvinge hende. De forhold, manden kunne tilbyde i det fremmede, kan ikke have været særligt tillokkende, når han ikke har kunnet sende penge til familiens billetter. Hvordan Birte Maries og børnenes tilværelse er blevet i Amerika kan slægtningene i Blegind måske fortælle noget om, såfremt der stadig er efterkommere her?

Udlicitering af børn er der mange sager om. I 1888 nævnes f.eks. tre brødre, der er på børnehjem. Den ene konfirmeres og "kan nu klare sig selv. De to andre, født i 1877 og 1878 – altså 10 og 11 år gamle – er på Skanderborg Børnehjem. Det vil være betænkeligt om disse Drengene nu ikke er tilstrækkelig gamle til at kunne komme til at arbejde lidt med Kopasning i Sommeren, og ikke de ere bedst tjente ved at blive flyttede fra Børnehjemmet".

Vi kan også læse om en langsommelig tvist mellem Tiset og Blegind fattiggasse om et uægtefødt barn af en tjenestepige på Aldrup Mølle.

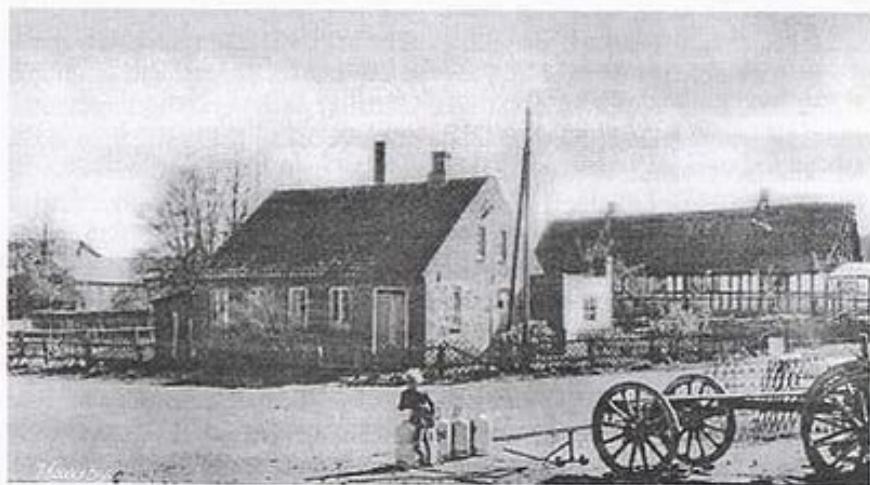
Sognene kan ikke blive enige om, hun hører til det ene eller det andet sogn, og ingen vil vedtage sig ansvaret for forsørgelse. Striden ender i stiftsamlet, der afgør, at det er Blegind, der har forsørgelsen.

I 1886 arver fattiggassen 1000 kr. efter afdøde sognepræst Knudsen til fordeling mellem Høring og Bleginds fattiggasser. Omkring 1889 ophører protokollen med at være en fattigprotokol. Nu benævnes hjælpen, der gives, som hjælp fra "den frie fattigkasse", og stort set alle sager omhandler uægte børn og hvilken kommune, der er forsørgelsespligtig. Fra 1897 er der ikke flere registreringer i fattigprotokollen.

Veng fattigkasse

Fattigprotokollen for Veng sogn har vi ikke selv, den er på Ry Egnarkiv. Eftersom kommunen indtil 1914 var Dover-Veng, og præsten boede i Svejstrup, hører protokollen til i Ry. Men vi har fået lov til at kigge i den.

Den ligner protokollerne fra Adsløv-Mesing og Blegind-Høring, men dækker kun 20 år, nemlig fra 1849-1869. Kolonne efter kolonne holdes der regnskab med indtægterne; hvor meget den enkelte gårdejer bidrager med til fællesskabet, og hvilke andre indtægter, der har været.

Fattighuset Hårbyvej 49, Hårby, ca. 1950. Barnet på billedet er Hanne Haudrum, datter af smeden. Helt i baggrunden med bindingsværk, Hårbyvej 40, hvor der var slagterforretning.

Eksempelvis har man i sognet brugt at sælge fattiglemmernes ejendele, når disse dør, og at lade pengene gå i fattiggassen. Det har man, så vidt vi kan konstatere, ikke brugt i de to andre sogne.

På udgiftssiden kan vi se, hvem der har modtaget hjælp. Som de andre protokoller viser denne, at modtagerne fortrinsvis er gamle og affældige mennesker, enker med eller uden børn samt udliciterede børn. Til forskel fra de to øvrige, så kan man i Veng-Dover protokollen læse, hvem der boede i sognets fattighuse. De nævnes med navn og ofte også hvorfor de modtager hjælp: enke, gammel, affældig o.s.v.

En enkelt går igen næsten alle årene; Jens Hansens enke, der bor i Søballe fattighus, sammen med en svagelig, blind og uægte datter foruden to skolepligtige børn. En anden, der går igen er Søren Rasmussen, Nr. Vissing, der betegnes døvtum og fjollet. Han er 29 år i 1856 og han er registreret årligt indtil protokollen slutter i 1869.

Der er ekstraordinært i 1849 og 1850 ydet understøttelse til soldaterkoner. Det er lige efter krigen i 1849, så der har været soldater fra Veng sogn, der har deltaget i krigen.

Et lille kuriosum skal også nævnes: Kvinder betegnes ofte kun med mandens navn, eksempelvis beskrives Jens Rasmussens svigermøder i Søballe som affældig. Men hvad hun hedder, fremgår ikke af protokollen.

Veng sogn har også sin udvandrer: I 1864 agter David Nicolaj Sørensen fra Søballe at emigrere til Utah i Amerika. Han ønsker at medbringe sin svigerfader Niels Christensen på 73 år, og spørger sogneforstanderskabet, om dette ville låne ham 80 rdl. til oktober måned, imod at der blev udstedt et gældsbevis. Præsten skriver, at sogneforstanderskabet ville overveje dette, og at han ville tale med Niels Christensen bl.a. om hans mentale tilstand! Om emigrationen blev til noget eller ej, fremgår ikke af protokollen, da personerne ikke nævnes igen.

At man ikke er alt for nænsom ved omtale af personer med mentale forstyrrelser fremgår af et notat, om en person på "Idiotanstalten i Aarhus". De to andre protokoller har også registreret mentale afvigere, men de er mindre direkte i deres omtale og bruger begrebet "Sindssygeanstalten".

Vi ved fra en anden kilde (*Halvor Bundgård: Venge sogn og Venge kirke*), at den 25 årige Else Marie Jørgensdatter fra Venge i 1825 blev indsat i Viborg tugthus i et år for betleri. I 1826 indsattes hun igen i to år og i 1831 i tre år for samme forseelse. Else Marie Jørgensdatter formodes at tilhøre en natmandsfamilie, der i 1819 angiveligt boede i et hus ved Sophiendal. Det kan udmærket tænkes, at det var i byens fattighus, hun boede, selvom huset ikke nævnes for 1834.

Hvordan Else Marie Jørgensdatter har ernæret sig udover betleri, fortæller historien ikke noget om. Ej heller om hun har haft børn eller forældre at forsørge. Men at hun har følt sig tvunget til at tigge, er der ikke tvivl om, og konsekvenserne har været frygtelige for hende.

Fattighuse

Som en følge af de nye fattiglove i 1803 blev der bygget fattighuse rundt om i sognene. Ifølge fattigprotokollerne har der været fattighuse i følgende sogne:

Mesing: Fattigprotokollen omtaler ikke direkte et fattighus, men sognet har indgået forskellige lejemål, hvor der har været indkvarteret fattiglemmer.

Adslev: Her gælder det samme som ved Mesing.

Jeksen: Hører under Adslev-Mesing.

Soballe: I 1850 omtales fattighuset i fattigprotokollen, men vi ved ikke hvor det har ligget.

Hårby: Det nuværende Hårbyvej 49. Omtales i 1850.

Veng: Fattighuset omtales 1850 i fattigprotokollen. I 1884 etableres Venge Brugsforening i fattighuset.

Nr. Vissing: Et fattighus omtales i 1834 (Kilde: Årbog for historisk samfund 1937). I fattigprotokollen omtales huset fra 1850.

Hørning: Fattigprotokollen omtaler et fattighus første gang i 1859, men allerede i 1823 betales der husleje, men om det er til Hørning, Dørup eller Blegind er ikke anført.

Bjertrup: Hører under Hørning.

Blegind: Et fattighus omtales i fattigprotokollen første gang 1859.

Dørup: Første gang fattigprotokollen omtaler et fattighus er i 1844.

Fattighusene i Veng, Hårby, Nr. Vissing og Soballe omtales i fattigprotokollen i 1850, men da protokollen først starter i 1849 kan husene være bygget langt tidligere. Vi ved, hvor fattighusene i Hårby, Veng og Blegind lå, men ingen husker længere, hvor de lå i Soballe og Nr. Vissing. Hvor fattighusene i Dørup og Hørning lå vides ikke med sikkerhed. Skulle der være læsere, som ved hvor de omtalte fattighuse lå, så hører vi meget gerne fra jer på Egnarkivet.

Kommunalreformen 1970 - Hørning Kommunes tilblivelse

Afflemming Schreiber Pedersen, Hårby

Et kig i aviserne fra årene op til sammenlægningen af Hørning og Venge kommuner i 1970 giver et godt indtryk af, hvilke problemer man lokalt kunne møde på den vanskelige vej mod kommunalreformens gennemførelse. De to sogneråd måtte igennem adskillige stormende møder med beboerne, før de var i stand til at træffe politisk beslutning om forening af kommunerne; da det endelig skete, havde man faktisk passeret skæringspunktet for frivillighed i afgørelsen.

Det faktum, at der her var tale om et umage par, hvor Hørning Kommune med sit betydelige udviklingspotentiale var i en noget gunstigere position end landkommunen, Venge, kunne mærkes i debatten. I Venge Kommune følte man sig tydeligt underlegen: "Prøv at se på kortet. Venge bliver kun en tarm, og jeg er bange for, det bliver en blindtarm", lød det fra en mødedeltager på et borgermøde.

En anden greb tilbage i historien: "Jeg kommer til at tænke på en myte fra min børnelærdom om vikingerne, der sad til højborgs. Der var det sådan, at de ringeste sad nederst ved bordet, og derfor fik de alle benene i hovedet. Jeg tror, det bliver os, der får benene."

Til disse bekymringer svarede en optimistisk sognerådsformand, Johannes Rolskov: "Vi kommer såmænd til at sidde nederst ved bordenden alle steder. Men i Hørning vil vi kunne få del i den fremgang, forstæderne har overalt i landet".

Også i Hørning Kommune affødte sammenlægningsplanerne heftige konfrontationer mellem borgere og sogneråd, og mellem sognerådspolitikere indbyrdes, men her var bekymringerne af en anden slags, som det tydeligt kom til udtryk på det sognerådsmøde, der skulle tage stilling til fortsatte forhandlinger med Venge Kommune. Flere medlemmer mente, at man "kunne selv", og at den lille Venge Kommune bare ville blive en klods om benet på den fremstormende Hørning Kommune.

"Jeg tvivler på, at folk fra Venge vil finde vej til Hørning", sagde én; "Jeg har overhovedet ikke mødt ét menneske, som er positivt indstillet til sammenlægningen", sagde en anden. Sognerådsformand Svend Borgbjerg svarede skeptikerne med de trøstende ord: "Den eventuelle belastning, som Venge kunne frembyde, ville blive så lille i forhold til kommunens

fremtidig bæreevne, at den nærmest kunne benævnes som betydningsløs", og efter en kort suspendering af mødet lykkedes det ham at hale et – som avisen skrev – "nølede ja" i land.

Efter at begge sogneråd havde stemt for en fortsættelse af forhandlingerne, kunne man gå over til at se på detaljerne. På et fællesmøde i februar 1969, hvor samtlige sognerådsmedlemmer fra de to kommuner deltog, besluttede man at nedsætte et fællesudvalg, bestående af fire medlemmer fra Høming Sogneråd og tre medlemmer fra Venge Sogneråd.

Efter valget 3. marts 1970 så den nye kommunalbestyrelse sådan ud - med en enkelt undtagelse. Billedet her er fra 1973 og Elna Schmidt fra de konservative, der blev valgt ind i 1970 har i mellemtiden forladt bestyrelsen til fordel for Arne Vestergaard.

Bagerst fra venstre ses: Arne Hansen (købmester), Gunnar Kristensen (A), André Damgaard (A), Rasmus Nielsen (B), Arne Vestergaard, (C), Thomas Olesen (V), H. Hedevang Pedersen (A), Johan Heilmann (kommuneingenør). Forrest fra venstre: Ejler Eriksen (V), Gitte Madsen (V), Svend Borgbjerg (Borgmester V), Harry Plet (C), K. A. Pedersen (A).

Det var fællesudvalgets opgave at samle alle tråde og lægge op til et fællesmøde mellem de to sogneråd hen på efteråret, som skulle confirmere sammenlægningen og blandt andet fastlægge den ny kommunes skatteprocent. Da man havde regnet sig frem til, at skattegrundlaget med sikkerhed ville stige med omkring 10 %, var det med betydelig optimisme, at man i slutningen af 1969 kunne proklamere den ny Høming Kommunes fødsel.

Valget til Høming Kommunes byråd fandt sted den 3. marts 1970; mandatfordelingen blev: 4 socialdemokrater, 1 radikal, 2 konservative og 4 Venstre-folk. Socialdemokraterne fik flest stemmer, men ved konstitueringen den 25. marts sikrede Svend Borgbjerg borgmesterposten for Venstre. På behørig vis blev der på ekstraordinære sognerådsmøder taget afsked med de to gamle sognekommuner, før den sammenlagte Høming Kommune den 1. april 1970 officielt kunne indtræde som én af de 275 nye primærkommuner i Danmarks nye kommunefamilie.

Baggrunden for – og de mange års arbejde op til – kommunalreformens endelige gennemførelse i 1970 er beskrevet nærmere i artiklen: "Den lange vej mod kommunalreformen".

Den lange vej mod kommunalreformen

Af Flemming Schreiber Pedersen, Hårby

Allerede i 1930'erne begyndte man ude i landets kommuner at klage over, at det lokale demokrati mistede terræn overfor politikere på Christiansborg, og i efterkrigsårene var det helt tydeligt, at det administrative Danmarkskort efterhånden var kommet helt ud af trit med en ny tids krav og forventninger til god demokratisk beslutnings- og forvaltningspraksis.

De 1388, ofte meget små sognekommuner, de 83 købstæder og de 25 amter var nok enige i beklagelserne over den vigende indflydelse, men var i øvrigt i et evigt skænderi med hinanden om kompetencer og beføjelser. Et særligt modsætningsforhold var der opstået mellem de gamle købstæder og de hurtigt voksende stationsby- og forstadskommuner, der i særlig grad følte kommunestrukturen som en spændetroje for deres udvikling. Et godt eksempel på en sådan opkomling i den kommunale familie var Blegind-Høming Kommune.

Det var klart, at der måtte ske noget, og efter en inspirerende tale af den daværende Vejle-borgmester, Willy Sørensen, på Købstadsforeningens delegeretmøde i 1952 kom der endelig skred i den offentlige debat om en modernisering af kommunestyret. I 1959 besluttede man under indenrigsministeriet at nedsætte en kommunallovskommission, som kom til at bestå af ni repræsentanter for kommunerne, fem folketingspolitikere og tre embedsmænd fra ministeriet. Kommissionen gennemførte i de følgende år en række brede undersøgelser - i Præstø Amt, Vejle Amt og i de fynske amter, og med baggrund i amsundersøgelserne fremlagde den en række forslag til deløsninger - i første række på det problem, der trængte sig mest på: sognekommunernes størrelse.

En del landspolitikerens skepsis overfor, at kommissionens flertal af kommunalpolitikere overhovedet ville være i stand til at gennemføre større strukturelle forandringer, blev gjort grundigt til skamme; først og fremmest i de amter, hvor undersøgelserne var foretaget, men også andre steder i landet, kom det nemlig snart til sonderinger og senere forhandlinger mellem nabokommuner om sammenlægning.

To sognekommuner, som således fulgte kommissionens forslag op, var Blegind-Høring og Adslev-Mjesing, hvor sognerådene enedes om at lægge de to kommuner sammen til en ny Høring Kommune den 1. april 1962. Indenrigsministeriet udarbejdede nu - med Holbæk Amt som model - en prototype for en amsundersøgelse og bredte så sit arbejde ud til at omfatte hele landet, og nu kom der for alvor gang i de frivillige kommunesammenlægninger.

Kommunallovskommissionen afsluttede formelt sit arbejde i foråret 1966, og tiden var nu kommet til nedsættelse af den kommunalreformkommission, der skulle stå for fuldførelsen af det store projekt. Kommissionen kom til verden i maj 1967 og fik som medlemmer fem folketingspolitikere, fem kommunalpolitikere og to ministerielle embedsmænd. Nu - ved reformarbejdets afslutning - ønskede landspolitikerne åbenbart at have mere indflydelse på arbejdet; selv om man var nået et godt stykke ad frivillighedens vej, så kunne der jo godt endnu risikere at opstå problemer, der måtte løses på den hårde måde.

Det var for eksempel en vanskelig proces at tilvejebringe levedygtige kommuner i områderne mellem de større byer, da mange mindre nabokommuner til disse gerne ville med i bykommunen, hvor man forventede bedre udviklingsmuligheder; også omkring Århus gjorde den tendens sig gældende.

Da kommunerne således ikke alle steder formåede at løse problemerne selv, fik kommissionen ved Folketingets indgriben pålagt at forhandle de vanskelige udestående spørgsmål på plads. Folketinget påtog sig til gengæld at træffe afgørelse om den fremtidige ams inddeling. Efter en grundig debat af indenrigsminister Poul Sørensens forslag herom, vedtog et stort flertal i foråret 1969, at Danmark fremtidigt skulle være opdelt i 14 nye amtskommuner.

Kommunalreformkommissionen kunne nu fuldt og helt koncentrere sig om opgaven med at lægge de sidste brikker i det store kommunale puslespil; leder og inspirator i dette komplicerede arbejde var Henning Strøm, som var kommissionens sekretær - og efter alles mening den egentlige arkitekt bag kommunalreformen. Trods et stort arbejds- og tidspres lykkedes det stort set kommissionen at få tegnet det nye kommunale Danmarkskort færdigt indenfor den berammede tid; kun relativt få ting måtte reguleres efter 1. april 1970, dagen for kommunalreformens ikrafttræden.

Danmark vågnede den dag op til de største ændringer i landets administrative system nogensinde; antallet af kommuner var reduceret fra 1388 til 275 såkaldte primærkommuner, og 25 amter og 83 købstæder med amtsfunktioner var lagt sammen til 14 såkaldte amtskommuner.

Nu forestod en måske endnu større opgave med udfyldning af de nye rammer med nødvendige ændringer i opgave- og byrdefordeling mellem stat, amtskommuner og primærkommuner - et arbejde, der straks blev indledt, og som fortsatte helt frem til den næste administrationshistoriske milepæl - strukturreformen 2007.

I 35 år holdt de rammer for lokalstyret i Danmark, der blev fastlagt ved reformen af 1970 - efter et meget langvarigt og godt og grundigt forarbejde. Det skal blive interessant at følge den ny strukturreforms skæbne; vil den mon være lige så levedygtig - efter det hastværk, som prægede dens gennemførelse?

Kilder:

Indenrigs- og Sundhedsministeriet: Kommunalreformen - kort fortalt
Jørgen Frode Bakka og Ulrich Horst Petersen (red.): Hvorhen Danmark?
perspektiver på kommunalreformen
Skanderborg Amts Avis, Skanderborg Amtstidende, Demokraten, 1960-70
Egnsarkivet i Høring: Årsskrift 2006

Praktiske oplysninger

Adresser

Egnsarkivet i Høring, Toftevej 53a, 8362 Høring.....86923066
E-mail: arkiv@hoering-egnsarkiv.dk
Egnsarkivets afdeling i Veng:
Veng Fællesskole, Søballevej 2, 8660 Skanderborg.....86923066
E-mail: vidkaer@ofir.dk

Åbningstider

Høring: Hver torsdag kl. 10-12 og den 1. torsdag i hver måned kl. 18-21.
Telefontid hver tirsdag og torsdag kl. 10-12.
Veng: Den 1. torsdag i hver måned kl. 18-21. Telefonisk kontakt gennem arkivet i Høring.

Styrelsen for Egnsarkivet

Formand:
Kjeld Nielsen, Parketten 31, 2.mf, 8362 Høring.....86922284
E-mail: ingerogkjeld@nielsen.mail.dk

Næstformand:
Jørgen Christensen, Vidkærvej 34, Nr. Vissing, 8660 Skanderborg
Email: vidkaer@ofir.dk.....86943772

Sekretær:
Erna Bachmann, Ryvejen 43, Hårby, 8660 Skanderborg.....86522806
E-mail: bachmann@nypost.dk

Øvrige medlemmer:
Mona Justesen, Høringgårdsvej 46, 8362 Høring.....86922055
Erik Kristoffersen, Låsbyvej 109, Veng, 8660 Skanderborg.....86943642

Suppleanter:
Inger Nielsen, Parketten 31, 2.mf, 8362 Høring.....86922284
Flemming S. Pedersen, Hårbyvej 15, Hårby, 8660 Skanderborg....86525810
Else Siegel, Åbakken 1D, 8362 Høring.....86922614
Grethe Overgaard, Rosenvænget 51, 8362 Høring.....86922004

Repræsentant fra Støtteforeningen:
Grethe Overgaard, Rosenvænget 51, 8362 Høring.....86922004

Bestyrelsen for Støtteforeningen

Formand:
Erna Bachmann, Ryvejen 43, Hårby, 8660 Skanderborg.....86522806
E-mail: bachmann@nypost.dk

Kasserer:
Karl Otto Frost, Rosenvænget 137, 8362 Høring.....86921434
E-mail: kokfrost@mail.dk

Øvrige medlemmer:
Karen Haugaard, Adelgade 23, 1.tv., 8660 Skanderborg.....86921751
Villy Larsen Kjær, Birkevænget 13, 8362 Høring.....86921510
Grethe Overgaard, Rosenvænget 51, 8362 Høring.....86922004

Suppleanter:
Ester Huusmann, Stabelvej 4, Hårby, 8660 Skanderborg.....86950281
Victor Sejersen, Fregerslevvej 43, 8362 Høring.....86921064
Henry Mikkelsen, Søvejen 15, 8362 Høring.....86922109

Støtteforeningen for Egnsarkivet i Høring og Veng har som formål at udbrede kendskabet til og interessen for lokalhistorien og de lokalhistoriske værdier. Foreningen står desuden for udgivelsen af Egnsarkivets årsskrift i samarbejde med styrelsen for arkivet.

Vi du være med til at støtte dette formål, så meld dig ind i Støtteforeningen. Indmeldelse kan ske hele året ved henvendelse til kasserer Karl Otto Frost eller til Egnsarkivet i Høring. Det årlige kontingent er på 100 kr. (incl. Årsskriftet, der bliver tilsendt).

Arkivledere

Høring:
Toa Riismøller, Højgårdsvej 47, 8362 Høring.....86130024
E-mail: tkr@forum.dk

Veng:
Jørgen Christensen, Vidkærvej 34, Nr. Vissing, 8660 Skanderborg.
Email: vidkaer@ofir.dk.....86943772